

Република Македонија

Министерство за финансии

Полугодишен извештај за извршувањето на Буџетот на Република Македонија јануари – јуни 2017 година

Резиме

- Реалниот раст на БДП во К1 2017 година изнесува 0,0% на годишна основа, при што домашната побарувачка има позитивен придонес во економскиот раст, додека придонесот на нето-извозот во растот е негативен.
- Бројот на вработени во К1 2017 година е повисок за 2,7% во однос на истиот квартал во 2016 година. Бројот на невработени се намали за 5,5%, што резултираше со намалување на стапката на невработеност на 22,9%.
- Стапката на инфлација во првото полугодие од 2017 година изнесува 0,9% што главно се должи на зголемените цени на нафтените деривати од 10,8%.
- Во периодот јануари – јуни 2017 година остварен е дефицит во Буџет на Република Македонија во висина од 8,3 милијарди денари.
- Вкупните буџетски приходи беа реализирани во износ од 86,4 милијарди денари, односно 46% во однос на планираните со Буџетот на Република Македонија за 2017 година.
- Вкупните расходи на Буџетот на Република Македонија во периодот јануари – јуни 2017 година се реализирани во износ од 94,7 милијарди денари или 45,9% од годишниот план.

СОДРЖИНА:

| | |
|---|----|
| 1. Меѓународни економски трендови..... | 3 |
| 2. Макроекономски трендови во земјата | 4 |
| 2.1. Бруто-домашен производ | 4 |
| 2.2. Пазар на труд..... | 5 |
| 2.3. Инфлација, плати и пензии | 6 |
| 2.4. Платен биланс..... | 7 |
| 2.5. Ревидирање на макроекономските проекции за 2017 година..... | 8 |
| 3. Фискален сектор | 9 |
| 3.1. Буџет на Република Македонија..... | 9 |
| 3.2. Приходи на Основниот буџет според економската класификација | 10 |
| 3.3. Приходи по буџетски корисници..... | 11 |
| 3.4. Расходи на Основниот буџет според економската класификација | 12 |
| 3.5. Расходи по буџетски корисници..... | 15 |
| 3.6. Извршување на буџетите на фондовите | 19 |
| 3.7. Извршување на буџетите на сопствените сметки за приходи на буџетските корисници..... | 21 |
| 3.8. Состојба на државниот и јавниот долг | 21 |

1. Меѓународни економски трендови

Светската економија во првата половина на 2017 година се карактеризира со зголемена доверба на економските субјекти и создавање поволни услови за финансирање на меѓународниот пазар, што заедно со растот на преработувачката индустрија и трговијата се очекува позитивно да влијае врз економскиот раст на светската економија и негово зголемување на 2,7% во 2017 година. Растот е главно придвижен од забрзаната економска активност во брзорастечките економии и земјите во развој, а во голема мера се должи на зголемената трговска активност во услови на исчезнување на извозните пречки на овие земји и одржувањето силна економска активност на земјите увознички. Меѓутоа, светската економија во текот на годината останува ранлива кон ризици, како што се зголемениот трговски протекционизам, политичката несигурност и нарушувањето на финансиските пазари на глобално ниво.

Подобрување во економските движења има и во развиените земји, каде што се забележува зајакнување на инвестициската активност и прекумерен раст на приватната потрошувачка, што се очекува да влијае врз засилување на економскиот раст во 2017 година до 1,9%. Оваа стапка на раст е проектирана и за европската економија, каде што во првото тримесечје од годината е забележана засилена економска активност со раст од 2,4%, што во голема мера е одраз на засилениот раст на германската економија од 2,9%, како најголема економија во Европската Унија. Основни двигатели на забрзаниот раст на европската економија во овој период се зголемената активност на преработувачката индустрија и зголемениот извоз на стоки при раст на вработеноста и зголемено ниво на инфлација. Но, и покрај растот на инфлацијата, базичната инфлација остана на ниско ниво и под проектираното од страна на Европската централна банка, што овозможува непречено спроведување на прилагодливата монетарна политика во насока на поттикнување на домашната побарувачка. Од друга страна, ефектите на фискалната политика во текот на годината се очекува да останат неутрални. Според тоа, растот до крајот на годината би бил поддржан од очекуваното зголемување на приватните инвестиции и растот на извозот во услови на поголемо искористување на производствените капацитети и зголемена профитабилност на корпоративниот сектор, а би можел да биде ограничен од намалената приватна потрошувачка како резултат на намалената куповна моќ на домаќинствата од порастот на инфлацијата.

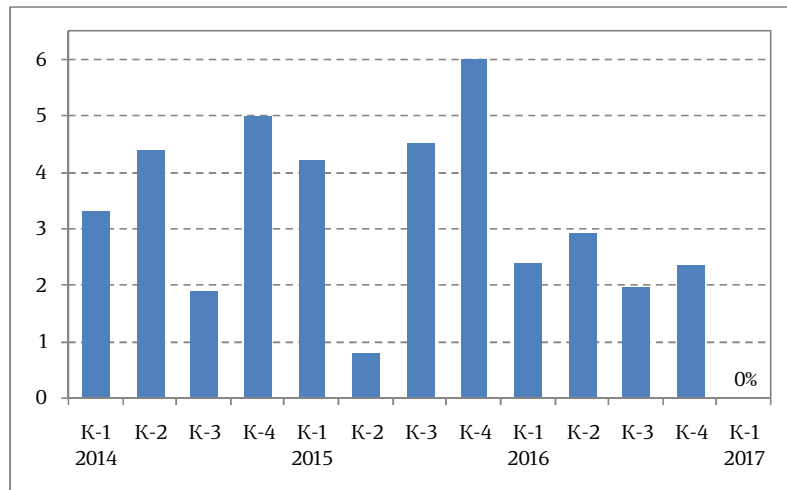
Тековните движења во светската, а особено во европската економија, се очекува позитивно да се одразат и врз македонската економија, преку зголемена надворешна побарувачка и извоз на стоки.

2. Макроекономски трендови во земјата¹

2.1. Бруто-домашен производ

Реалниот раст на бруто-домашниот производ (БДП) во првиот квартал (К1) од 2017 година изнесува 0,0% на годишна основа, при што домашната побарувачка има позитивен придонес во економскиот раст, додека придонесот на нето-извозот во растот е негативен.

Графикон 1. Реален годишен раст на БДП (%)



Извор: Државен завод за статистика

Потрошувачката во К1 забележа раст од 2,3% на реална основа, како резултат на растот на приватната и на јавната потрошувачка. Приватната потрошувачка порасна за 2,7%, во најголем дел како последица на растот на расположливиот доход на домаќинствата, во услови на раст на вработеноста и платите во економијата, а во помал дел поддржана од кредитирањето на домаќинствата. Растот на јавната потрошувачка изнесуваше 0,7%. Бруто-инвестициите во К1 забележаа реален раст од 0,6%, во услови на зголемена реализација на буџетски капитални расходи и зголемен увоз на капитални добра.

Извозот на стоки и услуги во К1 забележа раст од 9,0% на реална основа, во услови на поволни движења на надворешната побарувачка, односно раст на економската активност во ЕУ од 2,4%, и пораст на цените на основните метали на светските берзи. Растот на извозот, согласно месечните податоци, пред сè е резултат на зголемениот извоз на машини и транспортни уреди од 19,0% и на хемиски производи од 14,9%. Увозот на стоки и услуги забележа повисок раст од извозот, односно порасна за 10,7% на реална основа, со што нето-извозот има негативен

¹ Во Извештајот се користат последно расположливи податоци. За БДП и невработеноста, достапни се податоци заклучно со К1.

придонес во економскиот раст. Растот на увозот се должи главно на увозот на интермедијарни производи, којшто е зголемен за 18,3%.

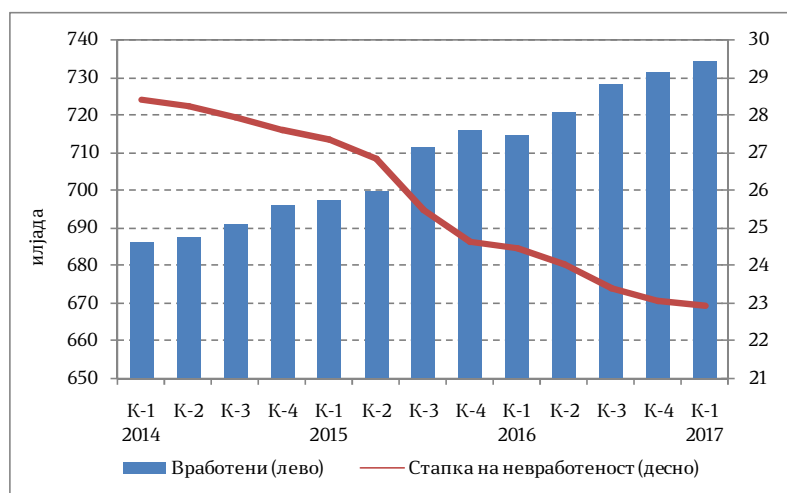
Анализирано по сектори, градежната дејност, која во изминатата година беше главен двигател на економскиот раст, во К1 2017 година забележа пад од 6,3% на реална основа, во услови на пад на извршените градежни работи. Пад е забележан и во услужниот сектор од 0,5%.

Земјоделството во К1 забележа раст од 1,1%. Индустрискиот сектор оствари раст од 2,1%, при што растот во преработувачката индустрија изнесуваше 2,3%. Согласно месечните податоци за индустриското производство, поволни движења во првите три месеци од 2017 година се забележани и во дејноста Снабдување со електрична енергија, додека Рударството има негативен придонес.

2.2. Пазар на труд

Позитивните движења на пазарот на трудот продолжија и во К1 2017 година и според Анкетата на работна сила бројот на вработени е повисок за 2,7%, односно за 19.608 лица во однос на К1 2016 година. Така, стапката на вработеност во К1 2017 година достигна 43,7%, што е за 1,1 процентен поен (п.п.) повеќе од К1 2016 година. Зголемување на вработеноста е забележано кај услужниот (најмногу во трговијата) и индустрискиот сектор (најмногу во преработувачката индустрија), додека во секторот Градежништво има пад на вработеноста, а во Земјоделството бројот на вработени е непроменет.

Графикон 2. Број на вработени и стапка на невработеност



Извор: Државен завод за статистика

Стапката на вработеност во К1 2017 година е највисока кај примарната возрасна група (25-49 години) и изнесува 61,9%, додека најниска е кај најмладата возрасна група (15-24 години) и изнесува 18,6%, при што во однос на истиот период лани бележи зголемување од 3,1 п.п.. Најголем дел од вработените (54,6%) се со средно

образование (три и четиригодишно), а по нив следат лицата со више и високо образование кои сочинуваат 25,7% од вкупниот број вработени лица, а 19,7% се лица со основно образование или помалку.

Растот на вработеноста е придружен со пад на бројот на невработени кој е помал за 5,5% или 12.785 лица на годишна основа, со што стапката на невработеност во К1 2017 година се намали на 22,9%, што е за 1,6 п.п. пониско споредено со истиот квартал од 2016 година, а во однос на претходниот квартал таа е пониска за 0,2 п.п..

Стапката на невработеност е највисока кај најмладата возрасна група (15-24 години) и изнесува 44,4%, и во однос на истиот период минатата година е пониска за 5.8 п.п.. Стапката на невработеност е најниска кај возрасната група од 50 до 64 години и изнесува 16,6% (пониска за 1,2 п.п. во однос на К1 2016). Кај примарната возрасна група (25-49 години) стапката на невработеност изнесува 22,4%. Анализирани според образованието, најголем дел од невработените лица се со средно образование (53,0%), по што следат лицата со основно и пониско образование (25,3%) и лицата со више и високо образование (21,1%).

Стапката на активност во К1 2017 година изнесува 56,7% и е повисока за 0,3 п.п. во однос на истиот квартал од минатата година, односно вкупната работна сила е поголема за 0,7% (6.823 лица). По возрасни групи, стапката на активност е највисока кај примарната возрасна група (25-49 години) и изнесува 79,8%, а кај најмладите изнесува 33,5% и е повисока за 2,3 п.п. во однос на К1 2016 година.

Административните податоци укажуваат дека бројот на невработени лица регистрирани во Агенцијата за вработување на крајот на првото полугодие од 2017 година изнесува 195,3 илјади, што претставува намалување од 3,3% споредено со една година порано. Од вкупниот број регистрирани невработени лица, 50,6% се активни баратели на работа.

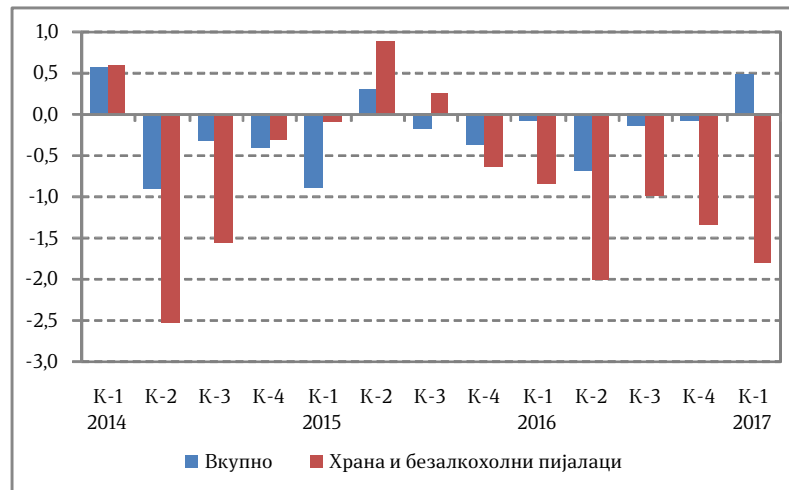
Во периодот јануари – јуни 2017 година во Агенцијата за вработување на Република Македонија регистрирани се вкупно 92.116 нови засновани работни односи. Вкупниот број нововработени во овој период е понизок за 0,3% во однос на истиот период од 2016 година. Од вкупниот број нововработени, 42,0% се вработени на неопределено време, додека останатиот дел се вработени на определено време и за вршење сезонски работи. Од вкупниот број засновани нови работни односи во овој период 22,3% се од евиденцијата на невработени.

2.3. Инфлација, плати и пензии

Стапката на инфлација во првото полугодие од 2017 година изнесува 0,9%. Растот на потрошувачките цени во овој период најмногу се должи на зголемените цени на нафтените деривати од 10,8%, во услови на надолен притисок на цените на прехранбените производи, кои се пониски за 1,0%.

Просечната нето-плата во периодот јануари – април 2017 година забележа раст од 2,0% на номинална основа и раст од 1,3% на реална основа. Нето-платите во секторот Земјоделство во овој период пораснаа за 1,7%, во секторот Индустрија за 1,9%, а во услужниот сектор бележат раст од 1,6%.

Графикон 3. Годишна стапка на инфлација



Извор: Државен завод за статистика

Просечната бруто-плата во периодот јануари – април 2017 година забележа раст од 2,1% на номинална основа и раст од 1,5% на реална основа. Просечната исплатена месечна бруто-плата по вработен во истиот период во секторот Земјоделство забележа раст од 2,2%, во секторот Индустрија раст од 1,9%, а во услужниот сектор за 1,8%.

Просечната пензија на крајот на првото полугодие од 2017 година изнесува 13.853 денари и е повисока за 5,7% споредено со истиот период од 2016 година. Односот на просечната пензија со просечната нето-плата во април 2017 година изнесува 61,1%, што претставува намалување од 2,7 п.п. споредено со истиот период од 2016 година.

2.4. Платен биланс

Дефицитот на тековната сметка на платниот биланс во првите четири месеци од 2017 година изнесува 154 милиони евра (1,5% од проектираниот годишен БДП) и е на приближно исто ниво со дефицитот остварен во истиот период во 2016 година. Во овој период суфицитот кај размената на услуги бележи зголемување, а раст има и кај приливот на приватни трансфери од странство, додека дефицитот кај размената на стоки бележи влошување.

Приливот на СДИ во првите четири месеци од 2017 година изнесува 175 милиони евра (1,7% од проектираниот годишен БДП) и е повисок за околу 8 милиони евра споредено со истиот период од 2016 година. Поголемиот дел од СДИ во овој период, односно две третини е во вид на реинвестирана добивка.

2.5. Ревидирање на макроекономските проекции за 2017 година

Податоците за растот на економијата во првиот квартал од 2017 година и последните високофреквентни податоци кои го рефлектираа влијанието на пролонгираната политичка криза врз економијата придонесоа за потребата од ревидирање на проекциите за раст на БДП на 2,2% за 2017 година наспроти првичната проекција од 3,0%.

Во таа насока, најголема корекција е извршена кај растот на бруто-инвестициите кој се очекува да изнесува 1,0% на реална основа, споредено со очекувањата за раст од 4,5% согласно претходната проекција, што пред сè се должи на воздржаноста од инвестициските зафати на приватниот сектор во изминатите месеци. Сепак, стабилизирањето на политичката состојба, придружена со постепено враќање на оптимизмот кај приватните инвеститори и реализацијата на јавните капитални расходи се очекува да придонесат бруто-инвестициите да остварат позитивен резултат до крајот на годината.

Закрепнувањето на економската активност на ЕУ како најзначаен трговски партнер на Македонија се предвидува да продолжи со нешто посилен интензитет во однос на претходните очекувања, при што растот во ЕУ се очекува да достигне 1,9%, а во еврозоната 1,7%. Цените на основните метали на светскиот пазар забележаа значаен раст од 10% во првиот квартал од годината, со тенденција на задржување на ваквиот тренд, односно раст од 16% во 2017 година согласно проекциите на Светска банка во услови на зголемена побарувачка за метали. Така, цената на бакарот и оловото се очекува да порасне за 18%, а на цинкот за 32%, што е значајно за металната индустрија како традиционална извозна гранка во Македонија.

Табела 1. Првични и ревидирани основни макроекономски проекции за 2017 година

| | Првични проекции | Ревидирани проекции |
|---|------------------|---------------------|
| Бруто-домашен производ, <i>реална стапка на раст</i> | 3,0 | 2,2 |
| Лична потрошувачка | 2,1 | 2,4 |
| Јавна потрошувачка | 1,3 | 1,6 |
| Бруто-инвестиции | 4,5 | 1,0 |
| Извоз на стоки и на услуги | 6,0 | 7,2 |
| Увоз на стоки и на услуги | 4,7 | 5,5 |
| Стапка на инфлација | 1,0 | 1,0 |

Извор: Министерство за финансии

Се предвидува ваквите очекувања во меѓународното окружување, кои се придружени и со надолни ризици, да имаат позначително влијание врз надворешнотрговската размена на земјата во однос на првичните проекции. Во услови на зголемен извозен потенцијал и поволни движења во меѓународното

окожување, извозот на стоки и услуги останува значаен двигател на економскиот раст во 2017 година, при што се очекува посилна извозна активност во однос на првичната проекција, односно раст од 7,2% на реална основа. Придонесот на нето-извозот кон економскиот раст ќе биде неутрален, при проектиран раст на увозот на стоки и услуги од 5,5% на реална основа.

Приватната потрошувачка, која се покажа отпорна на домашните политички случувања во изминатиот период, се очекува да продолжи да го поттикнува растот во 2017 година. Ревидираната проекција за растот на приватната потрошувачка изнесува 2,4% на реална основа и се должи на очекуваниот раст на расположливиот доход на домаќинствата, при проектирано зголемување на вработеноста и платите, а поддржана и од очекуваниот раст на кредитирањето на домаќинствата. Позитивен придонес кон растот на приватната потрошувачка до крајот на годината ќе има и зголемувањето на минималната плата што ќе започне од септември 2017 година. Реалниот раст на јавната потрошувачка во 2017 година се очекува да изнесува 1,6%.

Проекцијата на стапката на инфлација за 2017 година не е променета, односно растот на потрошувачките цени се очекува да изнесува 1,0%.

Позитивните движења на пазарот на трудот се предвидува да продолжат, при што просечната стапка на невработеност во 2017 година се очекува да се намали на 22,5%.

Во 2017 година, дефицитот на тековната сметка на платниот биланс се очекува да остане низок, во износ од 2,3% од проектираниот БДП, во услови на благо намалување на нивото на трговскиот дефицит и умерен раст на приватните трансфери. Предвидените движења во платниот биланс ќе резултираат со задржување на девизните резерви на адекватно ниво.

3. Фискален сектор

3.1. Буџет на Република Македонија

Согласно Буџетот на Република Македонија² (Буџет на РМ) за 2017 година, вкупните приходи се планирани во износ од 187,6 милијарди денари, а вкупните расходи во износ од 206,2 милијарди денари, така што планиран е дефицит од 18,6 милијарди денари, од кои дефицитот на Основниот буџет изнесува 13,4 милијарди денари, дефицитот на сметките за сопствени приходи 5,3 милијарди денари, на Фондот за пензиско и инвалидско осигурување 10 милиони денари, додека Фондот за здравство има балансиран буџет, а Агенцијата за вработување суфицит во износ од 122 милиона денари.

² Согласно Буџетот на РМ за 2017 година („Службен весник на РМ“ бр.191/2016)

Табела 2. Извршување на Буџетот на РМ за периодот јануари - јуни 2017 (милиони денари)

| Буџет на РМ | Буџет 2017 | Јануари | Февруари | Март | Април | Мај | Јуни | Јан-Јуни 2017 | % на реализација |
|-----------------------------|----------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|------------------|
| ВКУПНИ ПРИХОДИ | 187.612 | 12.584 | 13.310 | 16.840 | 15.053 | 15.356 | 13.225 | 86.368 | 46,0% |
| Даноци | 108.867 | 7.582 | 7.400 | 9.892 | 9.275 | 9.632 | 7.520 | 51.301 | 47,1% |
| Придонеси | 51.879 | 3.651 | 4.246 | 4.575 | 4.272 | 4.191 | 4.531 | 25.466 | 49,1% |
| Неданочни приходи | 17.516 | 1.124 | 1.392 | 1.883 | 768 | 1.008 | 794 | 6.969 | 39,8% |
| Капитални приходи | 2.613 | 65 | 24 | 32 | 76 | 49 | 113 | 359 | 13,7% |
| Донации од странство | 6.287 | 161 | 246 | 449 | 646 | 405 | 255 | 2.162 | 34,4% |
| Приходи од отплата на заеми | 450 | 1 | 2 | 9 | 16 | 71 | 12 | 111 | 24,7% |
| ВКУПНИ РАСХОДИ | 206.219 | 14.723 | 14.845 | 16.733 | 15.082 | 17.089 | 16.202 | 94.674 | 45,9% |
| Тековни расходи | 179.265 | 13.420 | 13.276 | 14.549 | 13.727 | 15.730 | 15.288 | 85.990 | 48,0% |
| Плати и надоместоци | 26.771 | 2.170 | 2.219 | 2.198 | 2.157 | 2.162 | 2.237 | 13.143 | 49,1% |
| Стоки и услуги | 19.630 | 825 | 1.295 | 1.602 | 1.371 | 1.214 | 862 | 7.169 | 36,5% |
| Трансфери | 124.649 | 9.564 | 9.502 | 10.293 | 9.987 | 12.132 | 11.860 | 63.338 | 50,8% |
| Камата | 8.214 | 861 | 260 | 456 | 212 | 222 | 329 | 2.340 | 28,5% |
| Капитални расходи | 26.954 | 1.303 | 1.569 | 2.184 | 1.355 | 1.359 | 914 | 8.684 | 32,2% |
| СУФИЦИТ/ДЕФИЦИТ | -18.607 | -2.139 | -1.535 | 107 | -29 | -1.733 | -2.977 | -8.306 | 44,6% |
| ФИНАНСИРАЊЕ | 18.607 | 2.139 | 1.535 | -107 | 29 | 1.733 | 2.977 | 8.306 | 44,6% |
| Приливи | 37.132 | 2.448 | 2.086 | 208 | 533 | 2.760 | 5.059 | 13.094 | 35,3% |
| Други приливи | 0 | 0 | 0 | 3 | 0 | 76 | 0 | 79 | |
| Странски кредити | 17.634 | 449 | 53 | 106 | 583 | 24 | 672 | 1.887 | |
| Депозити | 1.664 | -452 | 2.016 | -665 | -174 | 1.881 | 3.178 | 5.784 | |
| Продажба на акции | 10 | 0 | 0 | 0 | 11 | 0 | 0 | 11 | |
| Домашно задолжување | 17.824 | 2.451 | 17 | 764 | 113 | 779 | 1.209 | 5.333 | |
| Одливи | 18.526 | 309 | 551 | 315 | 504 | 1.027 | 2.082 | 4.788 | 25,8% |

Извор: Министерство за финансии

Во периодот јануари – јуни 2017 година во Буџетот на РМ е остварен дефицит во висина од 8,3 милијарди денари (Табела 2). Во рамките на Буџетот на РМ, Основниот буџет има остварено дефицит од 7,4 милијарди денари, на сметките за сопствени приходи остварен е дефицит во износ од 544 милиони денари, а фондовите имаат остварено дефицит од 354 милиони денари.

Вкупните буџетски приходи беа реализирани во износ од 86,4 милијарди денари, односно 46,0% во однос на планираните со Буџетот за 2017 година. Во рамки на вкупните приходи на Буџетот на РМ, 76,8 милијарди денари се остварени по основ на даночни приходи и социјални придонеси, односно 88,9% од вкупните изворни приходи. Во структурата на вкупните остварени приходи најголемо учество имаат даночните приходи со 59,4%, придонесите со 29,5%, неданочните приходи со 8,1%, капиталните приходи учествуваат со 0,4% и останатите приходи со 2,6%.

Вкупните расходи на Буџетот на РМ во периодот јануари – јуни 2017 година се реализирани во износ од 94,7 милијарди денари или 45,9% од годишниот план.

3.2. Приходи на Основниот буџет според економската класификација

Вкупните приходи на Основниот буџет заклучно со јуни 2017 година изнесуваат 52,7 милијарди денари и истите се остварени во висина од 46,0% во однос на вкупно предвидените 114,3 милијарди денари за 2017 година.

Графикон 4. Структура на остварени даночни приходи



Извор: Министерство за финансии

Од вкупно планираните даночни приходи за 2017 година во висина од 106,2 милијарди денари остварени се 50,1 милијарда денари или 47%, додека неданочните и капиталните приходи се остварени во износ од 2,4 милијарди денари или 32% во однос на планираниот износ од 7,6 милијарди денари за целата година. Приходите по основ на заеми дадени на домашни лица се остварени во износ од 111 милиони денари.

Даночните приходи во структурата на вкупните остварени приходи учествуваат со 95%, неданочните приходи со 4%, капитални приходи со 0,7% и приходите по основ на заеми дадени на домашни лица со 0,3%.

Структурата на остварените даночните приходи (Графикон 4) покажува дека данокот на додадена вредност со 23,4 милијарди денари или 47% има најголемо учество во истите. Потоа следуваат приходите по основ на наплатени акцизи со 9,9 милијарди денари или 20%, персоналниот данок од доход со 7,2 милијарди денари или 14%, данокот од добивка со 6,9 милијарди денари или 14%, увозните давачки со 2,5 милијарди денари или 5% и другите даночни приходи со 189 милиони денари.

3.3. Приходи по буџетски корисници³

Буџетските приходи, односно приливот на средства во Централниот буџет, се остваруваат главно преку Министерството за финансии – функции на државата и во периодот јануари – јуни 2017 година изнесуваат 60,6 милијарди денари, односно 90,5% од приходите на сите буџетски корисници, а претставуваат 39,2% од годишниот план на овој буџетски корисник.

Во рамки на Министерството за финансии – функции на државата преовладуваат даночните приходи кои претставуваат 82,8% од вкупните приходи и приливи на

³ Податоците се прелиминарни и неконсолидирани и ги вклучуваат и приливите на средства.

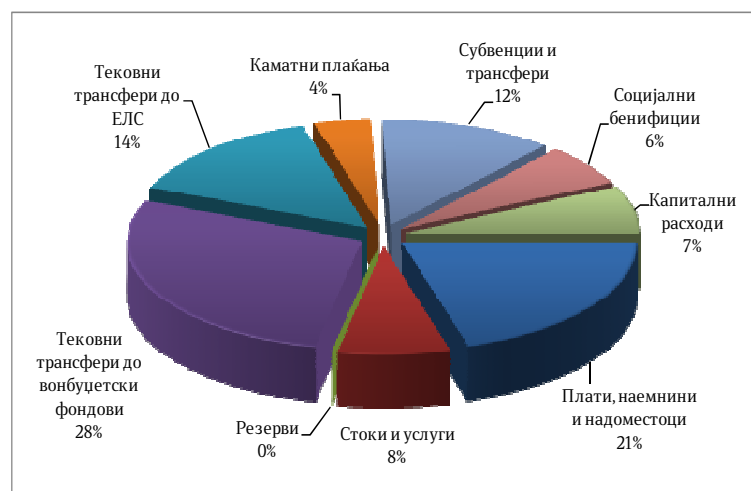
овој буџетски корисник, при што нивната наплата до јуни достигна 47,2% од годишниот план. Приливот на средства по основ на домашно задолжување во овој период изнесува 5,3 милијарди денари, што претставува 8,8% од вкупниот износ на овој буџетски корисник.

Следен буџетски корисник со најголеми приходи и прилив на средства е Министерството за транспорт и врски, чии приходи изнесуваат 1,6 милијарди денари, односно 2,4% од приходите и приливите на сите буџетски корисници, а претставуваат приходи од заеми, односно се остварени во вид на задолжување од странство. Министерството за образование и наука има остварено приходи во износ од 1,4 милијарди денари, односно 2,1% од приходите и приливот на средства на сите буџетски корисници и најголемиот дел од тој износ, односно 85,5% претставуваат неданочни приходи, главно по основ на такси и надоместоци. Останатите буџетски корисници збирно имаат остварено 4,9% од вкупните приходи и приливи. Деталните податоци за секој буџетски корисник се прикажани во статистичкиот прилог.

3.4. Расходи на Основниот буџет според економската класификација

Вкупните расходи на Основниот буџет на РМ во периодот јануари – јуни 2017 година се реализирани во износ од 60,1 милијарда денари или 47% од вкупно предвидените средства со Основниот буџет за 2017 година кои изнесуваат 127,7 милијарди денари.

Графикон 5. Структура на извршени расходи



Извор: Министерство за финансии

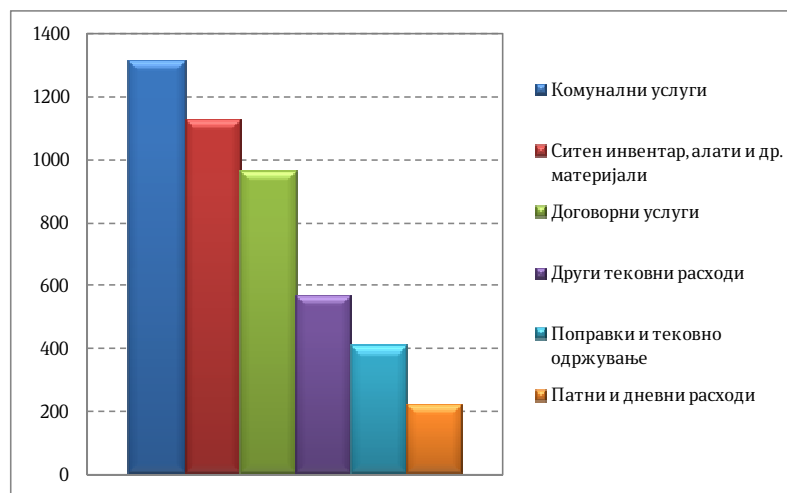
Во структурата на извршените расходи во овој период (Графикон 5) најголемо учество имаат расходите по основ на тековни трансфери до вонбуџетските фондови со 28% или 16,8 милијарди денари, потоа следуваат плати, наемнини и надоместоци со 20,4% или 12,3 милијарди денари, расходи за тековни трансфери до ЕЛС со 14,4% или 8,6 милијарди денари, субвенции и трансфери 12% или 7,2

милијарди денари, стоки и услуги со 8% или 4,6 милијарди денари, потоа следуваат капиталните расходи со 7,2% или 4,3 милијарди денари, социјални бенефиции со 6% или 3,8 милијарди денари и каматни плаќања со 4% или 2,3 милијарди денари.

Во анализираниот период, од планираните 25,0 милијарди денари за плати, наемнини и надоместоци за 2017 година во Основниот буџет на РМ, исплатени се вкупно 12,3 милијарди денари или остварени се 49,3% од годишниот план.

Со Основниот буџет на РМ за 2017 година, за категоријата стоки и услуги предвидени се 11,2 милијарди денари. Од овие средства, во анализираниот период потрошени се вкупно 4,6 милијарди денари, односно реализирани се 41,2% (Графикон 6).

Графикон 6. Расходи за материјали, стоки и услуги (милиони денари)



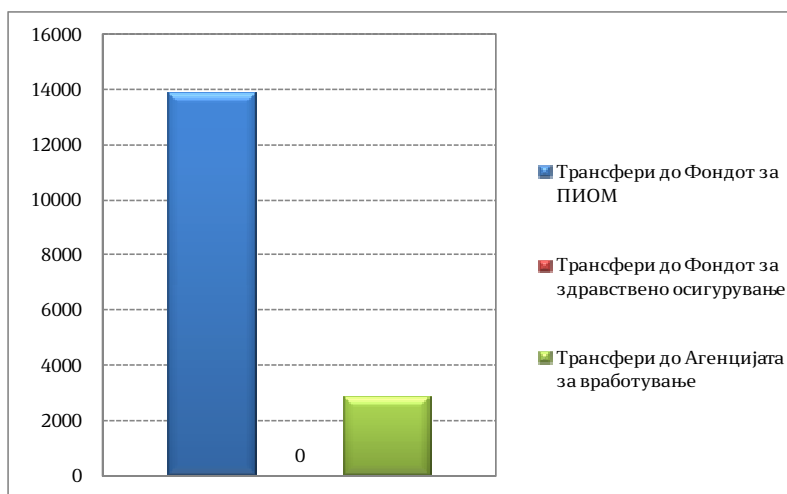
Извор: Министерство за финансии

Од категоријата тековни трансфери до вонбуџетските фондови во првата половина од годината реализирани се 16,8 милијарди денари или 50,7% во однос на годишниот буџет за оваа категорија во износ од 32,7 милијарди денари. Од вкупно извршените расходи по овој основ, до Фондот за пензиско и инвалидско осигурување трансферирани се 13,9 милијарди денари, а до Фондот за здравствено осигурување 2,9 милијарди (Графикон 7).

Од категоријата тековни трансфери до единиците на локална самоуправа се реализирани 8,6 милијарди денари, од кои по основ на блок и наменски дотации 7,6 милијарди денари и по основ на ДДВ дотации 1,1 милијарда денари или истите во проценти се 50,4% од планираните 17,1 милијарда денари за 2017 година.

Од категоријата субвенции и трансфери во разгледуваниот период реализирани се 7,2 милијарди денари или 55,5% во однос на буџетот за оваа намена од 13,1 милијарда денари. Најголем дел од овие расходи или 4,0 милијарди денари се исплатени по основ на земјоделски субвенции од страна на Агенцијата за финансиска поддршка во земјоделството и рурален развој.

Графикон 7. Тековни трансфери до буџетски фондови (милиони денари)

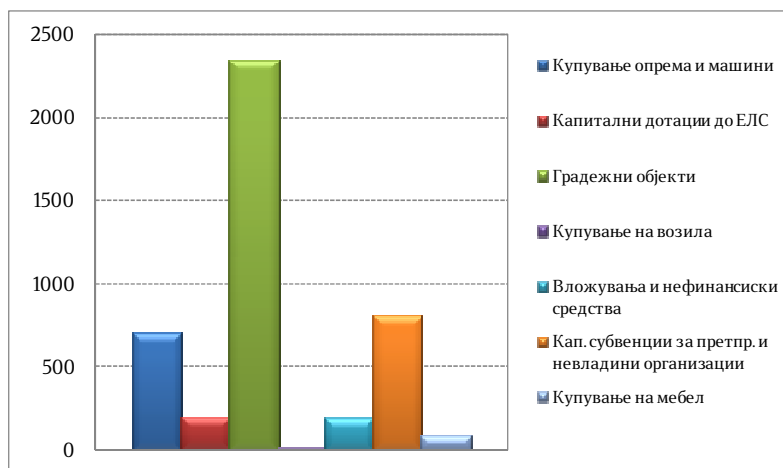


Извор: Министерство за финансии

Со Основниот буџет за 2017 година планирани се социјални бенефиции во износ од 7,8 милијарди денари и истите заклучно јуни 2017 година реализирани се за 48,5%, односно во апсолутен износ од 3,8 милијарди денари.

За капитални расходи во разгледуваниот период исплатени се вкупно 4,3 милијарди денари или 34,7% од планираните 12,5 милијарди денари за оваа намена со Основниот буџет за 2017 година од (Графикон 8).

Графикон 8. Капитални расходи (милиони денари)



Извор: Министерство за финансии

Во разгледуваниот период, отплатата на главнина од Основниот буџет на РМ по однос на вкупниот долг изнесува 4,8 милијарди денари, додека плаќањата по основ на камати изнесуваат 2,3 милијарди денари. За трошоци по основ на камата кон домашни кредитори исплатени се 1,3 милијарди денари, додека кон странски кредитори исплатени се 1 милијарда денари. Од вкупните одливи по основ на отплата на кредити, 3,0 милијарди денари се одливи за отплата на главнина кон

домашни кредитори, додека 1,8 милијарди денари се одливи за отплата на главнина кон нерезидентни кредитори.

Реализацијата на расходите за отплата на главнина и плаќањата по основ на камата до овој период од годината се одвива според планираната динамика.

Социјалните бенефиции во овој период се реализирани во износ од 3,8 милијарди денари. Во рамки на социјалните бенефиции, во првото полугодие од 2017 година најголемо учество има Родителски додаток за дете со 33,4%, за што се потрошени вкупно 1,3 милијарди денари. Паричниот надоместок за помош и нега учествува со 23,5% во вкупните социјални бенефиции и за оваа намена потрошени се 888 милиони денари, додека социјалната парична помош учествува со 13,1% за што се потрошени 496 милиони денари.

3.5. Расходи по буџетски корисници⁴

Во продолжение е даден осврт на буџетските расходи за најголемите буџетски корисници, чиј вкупен годишен буџет претставува 91,7% од вкупниот буџет на сите буџетски корисници.

Министерството за труд и социјална политика во периодот јануари – јуни 2017 година реализираше 20,7 милијарди денари или 50,0% од вкупниот буџет за 2017 година. Притоа, најголем дел (73,9%) од расходите во овој период се наменети за тековни трансфери до вонбуџетските фондови, за што се потрошени 15,3 милијарди денари или 50,7% од средствата наменети за 2017 година. Втора најзначајна расходна ставка се социјалните бенефиции, кои учествуваат со 18,4% во вкупните расходи. За оваа намена реализирани се 48,4% (3,8 милијарди денари) од планираните за 2017 година.

Министерството за образование и наука во периодот јануари – јуни 2017 година изврши буџетски средства во износ од 11,2 милијарди денари, што е 44,6% од вкупниот буџет за 2017 година. Најголем дел од расходите (58,9%) претставуваат тековни трансфери до ЕЛС, за што се потрошени 6,6 милијарди денари или 50,6% од вкупно планираните средства. Плати и надоместоци се втора најзначајна ставка со учество од 14,7%, за што се потрошени 1,64 милијарди денари, односно 47,8% од вкупно предвидените. За стоки и услуги (кои учествуваат со 14,2% во вкупните расходи) реализирани се 1,6 милијарди денари, што претставува 36,9% од вкупно предвидените средства за тековната година.

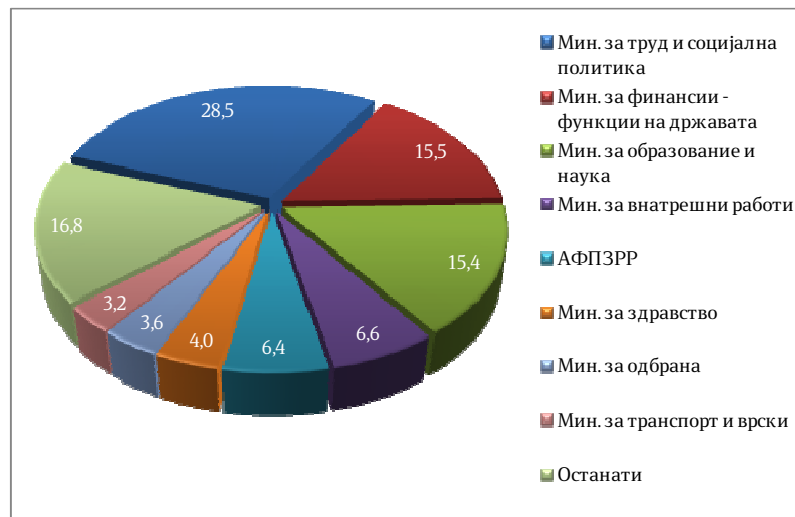
Во периодот јануари – јуни 2017 година, преку разделот Министерство за финансии – функции на држава⁵ реализирани се 11,3 милијарди денари, што

⁴ Податоците се прелиминарни и неконсолидирани и ги вклучуваат и одливите на средства.

⁵ Во рамките на разделот *функции на држава* опфатени се следниве активности: навремено сервисирање на обврските (отплата на камата и главнина) на државата по основ на домашно и странско задолжување; редовна исплата на оперативните трошоци на државата по претходно доставена документација за исплата; учество во

претставува 28,8% од годишниот буџет. Најголем дел од расходите или 41,7% отпаѓаат на отплата на главнина, за што во периодот јануари – јуни 2017 година потрошени се 4,7 милијарди денари, односно 25,8% од средствата планирани за оваа намена во 2017 година. По однос на каматни плаќања отпаѓаат 20,7% од вкупните расходи, за што се реализирани 2,3 милијарди денари или 28,5% од планираното. Трета најзначајна ставка со учество од 19,4% се капиталните расходи, за што потрошени се 2,2 милијарди денари или 28,2% од годишниот план.

Графикон 9. Структура на расходите по буџетски корисници



Извор: Министерство за финансии

Во периодот јануари – јуни 2017 година од страна на Министерството за внатрешни работи вкупно се реализирани 4,8 милијарди денари, што претставува 45,9% од сопствениот буџет за 2017 година. Најзначајна расходна ставка претставуваат плати и надоместоци со учество од 74,9%, за што се потрошени 3,6 милијарди денари или 50,0% од планираното. Втора најзначајна ставка се стоки и услуги со учество од 13,9%, за што се реализирани 671 милион денари или 31,6% од годишниот план.

Во првите шест месеци од 2017 година Агенцијата за финансиска поддршка во земјоделството и руралниот развој (АФПЗРР) реализираше средства во износ од 4,7 милијарди денари, што претставува 54,1% од планираните средства за тековната година. Најзначајна расходна ставка претставува субвенции и трансфери (со учество од 84,2%), за што во анализираниот период извршени се 4,0 милијарди денари или 59,8% од планираното. Капиталните расходи учествуваат со 14,8% во

капиталот на меѓународни финансиски институции; плаќање ДДВ по основ на капитални инвестиции финансирани од донации, финансирање на проектите од поодделните компоненти од ИПА (национално кофинансирање и ИПА средствата од ЕУ). Исто така, во рамките на овој раздел, а согласно со Законот за буџетите на Република Македонија и Законот за извршување на Буџетот, предвидени се средства за покривање елементарни непогоди и средства за финансирање на непредвидените расходи во текот на фискалната година.

вкупните расходи, за што во периодот јануари – јуни 2017 година реализирани се 696 милиони денари или 35,5% од годишниот план.

Министерство за одбрана во периодот јануари – јуни 2017 година изврши буџетски средства во износ од 2,6 милијарди денари, што е 41,7% од вкупниот буџет за 2017 година. Платите и надоместоците имаат најголемо учество со 67,5%, за што во првите шест месеци реализирани се 1,8 милијарди денари, што претставува 51,3% од вкупно предвидените средства за тековната година. Стоките и услугите учествуваат со 25,4% во вкупните расходи, за што во анализираниот период потрошени се 663 милиони денари, односно 47,6% од вкупно предвидените.

Министерство за здравство во првите шест месеци од годината реализираше буџетски средства во износ од 2,9 милијарди денари, што е 51,7% од вкупниот буџет за 2017 година. Тековните трансфери до вонбуџетските фондови имаат најголемо учество во расходите со 48,1%, за што во периодот јануари – јуни 2017 година потрошени се 1,4 милијарди денари или 59,4% од средствата наменети за 2017 година. Стоките и услугите се втора најзначајна ставка со учество од 30,5% во вкупните расходи, а во анализираниот период за оваа намена потрошени се 885 милиони денари, односно 46,5% од вкупно предвидените. Реализацијата на капиталните расходи (кои учествуваат со 19,7% во вкупните расходи) изнесува 47,0% односно извршени се 571 милион денари.

Министерство за транспорт и врски во првата половина на 2017 година реализираше средства во износ од 2,3 милијарди денари, што е 49,9% од вкупниот буџет за 2017 година. Капиталните расходи имаат највисоко учество во вкупните расходи со 83,6%, а нивната реализација во првите шест месеци изнесува 50,8% односно извршени се 1,9 милијарди денари.

За Финансирање на дејностите од областа на културата⁶ во периодот јануари – јуни 2017 година извршени се средства во износ од 2,2 милијарди денари, што е 54,7% од вкупниот буџет за 2017 година. Капиталните расходи имаат највисоко учество во вкупните расходи со 35,7%, а нивната реализација во првите шест месеци изнесува 63,7%, односно извршени се 799 милиони денари. Субвенциите и трансферите учествуваат со 31,3%, а за оваа намена реализирани се 701 милион денари или 53,9% од планираното. За плати и надоместоци реализирани се 521 милион денари, што претставува 49,1% од вкупно предвидените средства за тековната година, а оваа ставка претставува 23,3% од вкупните расходи.

⁶ Со финансирањето на дејностите од областа на културата се поддржуваат програмите на установите од областа на културата во издавачката дејност, библиотекарството, филмската дејност, музичката и сценско-уметничката дејност, заштитата на културното наследство, ликовната и галериската дејност, културно-уметничките манифестации, музејската и кинотечната дејност, меѓународната соработка од областа на културата, поддршката на младите таленти, организациите од областа на културата, децентрализацијата на власта и поинтензивното реализирање на капиталните проекти.

Министерство за финансии во првите шест месеци од 2017 година изврши буџетски средства во износ од 546 милиони денари, што претставува 28,6% од сопствениот буџет за 2017 година. Најголемо учество во расходите на овој буџетски корисник имаат капиталните расходи кои изнесуваат 171 милион денари, што е 31,3% од вкупните расходи на Министерството за финансии, а 24,5% од вкупно планираните капитални расходи во 2017 година. Субвенциите и трансферите изнесуваат 166 милиони денари (30,3% од вкупните расходи), односно 26,1% од годишниот буџет за таа намена. За плати и надоместоци се издвоени 141 милион денари, што е 25,7% од вкупните расходи, а 46,0% од вкупно планираните средства за оваа намена во 2017 година.

Во периодот јануари – јуни 2017 година Судската власт реализираше 869 милиони денари, или 45,8% од вкупниот буџет за 2017 година. Платите и надоместоците, чија реализација изнесува 755 милиони денари имаат највисоко учество од 86,8% во вкупните расходи. Во овој период реализирани се 48,6% од вкупно планираниот износ наменет за плати и надоместоци.

Владата на Република Македонија во првите шест месеци од 2017 година реализираше 585 милиони денари, што е 32,8% од буџетот за оваа година. Најзначајна ставка во расходите на Владата на Република Македонија се субвенциите и трансферите, чија реализација во овој период изнесува 383 милиони денари, или 54,5% од вкупно планираниот износ за оваа намена. Субвенциите и трансферите имаат учество од 65,5% во вкупната реализација. Платите и надоместоците во вкупните расходи учествуваат со 18,8%, односно 110 милиони денари, што е 42,3% од планираниот износ за целата година. За стоки и услуги потрошени се 86 милиони денари, односно 10,6% од вкупниот буџет за оваа ставка, или 14,7% од реализацијата на Владата на РМ.

Службата за општи и заеднички работи на Владата на РМ во првата половина од 2017 година изврши буџетски средства во износ од 716 милиони денари, што претставува 41,0% од сопствениот буџет за 2017 година. Капиталните расходи во анализираниот период изнесуваат 363 милиони денари и истите во вкупниот буџет учествуваат со 50,7%. Процентот на реализација на капиталните расходи изнесува 44,2%. За стоки и услуги во првите шест месеци од тековната година се потрошени 260 милиони денари, што е 36,2% од вкупната реализација на буџетскиот корисник, а е 36,3% од вкупните планирани средства за стоки и услуги за 2017 година.

Во првите шест месеци од 2017 година, Управата за јавни приходи реализираше 587 милиони денари, или 51,0% од буџетот за 2017 година. Најзначајна ставка во расходите на анализираниот буџетски корисник се платите и надоместоците, чија реализација во овој период изнесува 349 милиони денари, што е 50,1% од планираниот буџет за плати и надоместоци за тековната година и 59,4% од реализацијата на Управата за јавни приходи. Во периодот јануари – јуни 2017

година, за стоки и услуги потрошени се 218 милиони денари, што претставува 63,6% од вкупниот планиран износ за оваа намена и 37,1% од вкупниот буџет за 2017 година.

Министерство за надворешни работи во периодот јануари - јуни 2017 година изврши буџетски средства во износ од 550 милиони денари, или 50,2% од буџетот за 2017 година. Ставката стоки и услуги има најголемо учество во расходите со 55,9%, за што се потрошени 307 милиони денари или 53,0% од средствата наменети за 2017 година. За плати и надоместоци потрошени се 241 милион денари, а нивното учество во вкупната реализација изнесува 43,8%. Процентот на реализација на платите и надоместоците во анализираниот период е 47,7%.

Царинската управа на Република Македонија во првата половина на 2017 година реализираше 440 милиони денари, што претставува 41,3% од сопствениот буџет за 2017 година. Платите и надоместоците со реализација од 328 милиони денари и учество од 74,5% во вкупната реализација се најзначајна расходна ставка. Во анализираниот период реализирани се 50,2% од планираните плати и надоместоци за тековната година. За стоки и услуги се потрошени 88 милиони денари, што е 20,0% од вкупната реализација, а е 34,8% од вкупно планираните стоки и услуги.

Во периодот јануари – јуни 2017 година, Управата за извршување санкции изврши 622 милиона денари, што е 59,7% од сопствениот буџет. Најзначајна ставка во расходите на овој буџетски корисник се капиталните расходи со извршени 302 милиона денари и во вкупните расходи учествуваат со 48,6%. Во првите шест месеци на тековната година се реализирани 70,9% од вкупно планираните капитални расходи. Платите и надоместоците имаат учество од 30,5% во вкупната реализација, за што се потрошени 190 милиони денари или 49,9% од вкупно предвидените средства за 2017 година. Стоките и услугите во анализираниот период имаат реализација од 53,8%, односно 120 милиони денари, со што во вкупната реализација учествуваат со 19,3%.

Деталните податоци за секој буџетски корисник се прикажани во статистичкиот прилог.

3.6. Извршување на буџетите на фондовите

Фондот за пензиско и инвалидско осигурување во првата половина од годината има остварено дефицит од 621 милион денари. Остварувањето на приходите на ПИОМ до овој период од годината изнесува 31,7 милијарди денари (49,6% во однос на планираните приходи од 63,9 милијарди денари), додека извршувањето на расходите изнесува 32,3 милијарди денари (50,5% во однос на планираниот буџет на ПИОМ во износ од 63,9 милијарди денари). Од вкупните приходи, 17,1 милијарда денари се приходи по основ на придонеси за пензиско и инвалидско осигурување, 13,9 милијарди денари се трансфери од Основниот буџет на РМ, 526 милиони денари се приходи од акцизи и останатите 117 милиони денари се други приходи

на Фондот. Придонесите на ПИОМ во првата половина од годината се реализирани за 49% во однос на годишниот план за 2017 година од 35,0 милијарди денари.

Во делот на расходите на ПИОМ, трошоците за пензии се реализирани во износ од 25,7 милијарди денари или 50,1% од предвидените 51,2 милијарди денари за таа намена за 2017 година. Исплатата на пензиите се одвива во согласност со предвидената динамика за 2017 година. Трансферите од ПИОМ до приватните пензиски фондови, како и придонесите за здравствено осигурување за пензионери до Фондот за здравствено осигурување, се исплатени во износ од 6,4 милијарди денари. Расходи за плати, стоки и услуги и други трошоци се извршени во износ од 191 милион денари.

Заклучно со јуни 2017 година, Фондот за здравствено осигурување на РМ има остварено дефицит во висина 34 милиони денари. Тоа се должи на остварување на приходната страна во износ од 13,8 милијарди денари и извршување на расходите во износ од 13,8 милијарди денари.

Во разгледуваниот период, остварени се приходи од придонеси во износ од 7,3 милијарди денари (истите се остварени за 49,1% од годишниот план), придонеси од ПИОМ 3,3 милијарди денари, од АВРМ 35 милиони денари, трансфери од Основниот буџет во износ од 2,9 милијарди денари, приходи од партиципација 218 милиони денари, како и други приходи во износ од 58 милиони денари. Приходите на ФЗОМ во првата половина од годината се остварени за 51,1% во однос на годишните планирани приходи во износ од 26,9 милијарди денари.

Во делот на расходите, реализирани се трошоци за примарна здравствена заштита во износ 11,6 милијарди денари, трошоци за боледување во износ од 1,5 милијарди денари, за ортопедски помагала 303 милиони денари, како и за лекување во странство 185 милиони денари. Расходите за плати, стоки и услуги и други трошоци се извршени во износ од 246 милиони денари. Реализацијата на расходите заклучно со јуни 2017 година е 51,2% во однос на планираните средства со буџетот за 2017 година во износ од 26,9 милијарди денари.

Заклучно со јуни 2017 година, Агенцијата за вработување на РМ има остварено суфицит во висина од 296 милиони денари. Тоа се должи на остварени приходи во износ од 1,1 милијарда денари (53,4% од планираното за 2017 година) и извршени расходи во износ од 800 милиони денари (38,9% во однос на годишниот буџет).

Придонесите на Агенцијата за вработување се остварени во износ од 1,1 милијарда денари или 50,4% од планираното за 2017 година од 2,2 милијарди денари. Истовремено, остварени се други приходи од 7 милиони денари.

Расходите на Агенцијата за вработување по основ на надоместок за невработени лица во првата половина од година изнесуваат 358 милиони денари, по основ на средства за вработување на инвалидни лица 85 милиони денари, за активни мерки за вработување 186 милиони денари, исплатени придонеси за пензиско и

здравствено осигурување за невработени лица 38 милиони денари и други трошоци на Агенцијата во износ од 133 милиони денари.

3.7. Извршување на буџетите на сопствените сметки за приходи на буџетските корисници

Согласно Буџетот на РМ за 2017 година планиран е дефицит на буџетите на сопствените сметки за приходи на буџетските корисници (наменети за самофинансирачки активности, заеми и донации) во износ од 5,3 милијарди денари. Заклучно со јуни 2017 година, вкупните остварени приходи на овие сметки изнесуваат 7,4 милијарди денари (37,4% од планот за 2017 година) и реализирани се расходи во износ од 7,9 милијарди денари (31,2% од годишниот буџет), односно остварен е дефицит во износ од 544 милиони денари.

3.8. Состојба на државниот и јавниот долг

Државниот долг на Република Македонија на 31.3.2017 година изнесува 3.888,7 милиони евра, односно 37,8% од БДП. Надворешниот државен долг изнесува 2.446,9 милиони евра, односно 23,8% од БДП, а внатрешниот државен долг изнесува 1.441,8 милиони евра што претставува 14,0% од БДП.

Јавниот долг, кој го вклучува државниот и гарантираниот долг, на крајот на К1 2017 година изнесува 4.739,7 милиони евра, односно 46,0% од БДП. Надворешниот јавен долг изнесува 3.278,1 милион евра (31,8% од БДП), а внатрешниот јавен долг изнесува 1.461,6 милиони евра (14,2% од БДП).

Од аспект на каматната структура, на крајот на К1 2017 година односот на фиксната и варијабилната каматна стапка изнесува 74:26 соодветно. Од аспект на валутната композиција, долгот во домашна валута учествува со 20,9% во портфолиото на вкупниот државен долг. Соодветно на ова, долгот деноминиран во странска валута учествува со 79,1%, во рамки на кој доминира долгот во евра кој во однос на вкупниот државен долг изнесува 70,9%, специјалните права за влечење учествуваат со 6,3%, долгот деноминиран во долари учествува со 0,5%, а долгот во јапонски јени изнесува 1,4%.

Во прилог - Деталните податоци за секој буџетски корисник се прикажани во табелите на следниот линк: <http://finance.gov.mk/mk/node/898>.